

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

2

SIRA SAYISI: 53

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) Arasında IFAD Ülke Ofisi-Doğu Avrupa ve Orta Asya Merkezi Kurulmasına İlişkin Ev Sahibi Ülke Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1541) ile Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda

“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic” internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

- **2/1541 Esas Numaralı Teklifin**
 - TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4
 - Genel Gerekçesi4
- **Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi**5
- **Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu**6
- **Muhalefet Şerhleri**8
- **Dışişleri Komisyonu Raporu**17
- **Teklif Metni**19
- **Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin**19
- **Anlaşma Metni**20

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi’nde yayımlanan 413361 evrak numaralı “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) Arasında IFAD Ülke Ofisi-Doğu Avrupa ve Orta Asya Merkezi Kurulmasına İlişkin Ev Sahibi Ülke Anlaşması”nın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

15/01/2019

Binali Yıldırım

İzmir

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/1541)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Tarım, Orman ve Köyışleri Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD), genel merkezi Roma/İtalya’da bulunan bir Birleşmiş Milletler ihtisas kuruluşu olup gelişmekte olan ülkelerde gıda güvenliğinin ve kırsal kalkınmanın sağlanması amacıyla faaliyet göstermekte ve bu kapsamda tasarlanan program ve projeleri finanse etmek için özel krediler ve ek kaynaklar temin etmektedir. IFAD ile ülkemiz arasındaki işbirliği, yatırım kredileri ve hibelerin yanı sıra bilgi yönetimi, politika diyalogu ve ortaklık inşası gibi finansman dışı faaliyetlere de dayanmaktadır.

IFAD’ın yeniden yapılanma planlarının hayata geçirilmesi çerçevesinde; Azerbaycan, Bosna-Hersek, Gürcistan, Kırgızistan, Moldova, Tacikistan ve Özbekistan’ı kapsayacak şekilde İstanbul’da Ülke Ofisi-Doğu Avrupa ve Orta Asya Merkezi kurulması IFAD tarafından ülkemize teklif edilmiştir.

İstanbul’un uluslararası, bölgesel, mesleki ve özel ihtisas kuruluşlarının merkezi olması yönündeki dış politikamız ile IFAD tarafından İstanbul’un operasyonel açıdan avantajlı konumda görülmesi hususları dikkate alınarak, kırsal kalkınma alanında 176 ülkede faaliyet gösteren IFAD’ın “Doğu Avrupa ve Orta Asya Merkezi”nin İstanbul’da açılması uygun bulunmuştur. Bu itibarla, “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) Arasında IFAD Ülke Ofisi-Doğu Avrupa ve Orta Asya Merkezi Kurulmasına İlişkin Ev Sahibi Ülke Anlaşması” 5 Kasım 2018 tarihinde Ankara’da imzalanmıştır.

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: 68244839-599-4242

10 Ocak 2019

Konu: Anlaşma

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5 Kasım 2018 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) Arasında IFAD Ülke Ofisi-Doğu Avrupa ve Orta Asya Merkezi Kurulmasına İlişkin Ev Sahibi Ülke Anlaşması”nı Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip Erdoğan

Cumhurbaşkanı

Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu

13/02/2019

Esas No: 2/1541

Karar No: 4

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cumhurbaşkanlığınca 10/1/2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) Arasında IFAD Ülke Ofisi-Doğu Avrupa ve Orta Asya Merkezi Kurulmasına İlişkin Ev Sahibi Ülke Anlaşması” 15/1/2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Sayın Binali Yıldırım imzasıyla “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) Arasında IFAD Ülke Ofisi-Doğu Avrupa ve Orta Asya Merkezi Kurulmasına İlişkin Ev Sahibi Ülke Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi” olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 16/1/2019 tarihinde esas komisyon olarak Dışişleri Komisyonuna, tali komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen 2/1541 esas numaralı Kanun Teklifi, Komisyonumuzun 27’nci Yasama Dönemi 6/2/2019 tarihli 2’nci toplantısında Tarım ve Orman Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Helal Akreditasyon Kurumu, Türkiye Gıda ve İçecek Sanayii Dernekleri Federasyonu, Türkiye İhracatçılar Meclisi, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği yetkililerinin katılımıyla görüşülmüştür.

Teklif ile merkezi Roma’da bulunan, gıda güvenliğinin ve kırsal kalkınmanın sağlanması için finansman desteği sağlayan bir kuruluş olan IFAD’ın, Azerbaycan, Bosna-Hersek, Gürcistan, Kırgızistan, Moldova, Tacikistan ve Özbekistan’ı kapsayacak şekilde Doğu Avrupa ve Orta Asya Merkezi’nin İstanbul’da kurulmasını öngören Anlaşma’nın onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

Komisyon üyelerince İhtüzüğün 23’üncü maddesi uyarınca Kanun Teklifinin tümü üzerinde görüşme yapılmasına, maddelerin ayrıca görüşülmemesine karar verilmiştir.

Komisyonumuzda Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerde Tarım ve Orman Bakanlığı temsilcisi tarafından, IFAD’ın Türkiye’de bugüne kadar 11 projeye 231 milyon ABD doları finansman sağladığı, bu projelerden sekizinin tamamlandığı, üçünün devam ettiği ve ülkemizin IFAD’ın çeşitli karar organlarında yer aldığı ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda Teklif üzerindeki görüşmelerde Türkiye’nin bir katılımcı ve fon sağlayıcı olarak IFAD’dan en yüksek faydayı sağlaması gerektiği, IFAD’ın dünyada ve ülkemizde tarımsal kalkınma amaçlı birçok projeye destek sunduğu, ancak Türkiye’deki IFAD projeleri ve bu projelerin sonuçları hakkında daha açıklayıcı bilgiye ihtiyaç duyulduğu ifade edilmiştir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlandıktan sonra Komisyonumuzun genel uygunluk görüşünün esas komisyona bildirilmesi kabul edilmiştir. Komisyon görüşmelerini müteakip bazı üyelerimiz tarafından muhalefet şerhleri verilmiş olup ilgili şerhler rapora eklenmiştir.

Raporumuz, esas komisyon olan Dışişleri Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Yunus Kılıç</i>	<i>Hasan Kalyoncu</i>	<i>Fatma Aksal</i>
Kars	İzmir	Edirne
Kâtip	Üye	Üye
<i>Zafer Işık</i>	<i>Ayhan Barut</i>	<i>Abdullah Doğru</i>
Bursa	Adana	Adana
	(Muhalefet şerhi)	
Üye	Üye	Üye
<i>Muharrem Varlı</i>	<i>Yakup Taş</i>	<i>Ayhan Altuntaş</i>
Adana	Adıyaman	Ankara
		(Muhalefet şerhi)
Üye	Üye	Üye
<i>Rıza Posacı</i>	<i>Orhan Sarıbal</i>	<i>Salim Çivitcioğlu</i>
Aydın	Bursa	Çankırı
	(Muhalefet şerhi)	
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Sami Ceylan</i>	<i>Ebubekir Bal</i>	<i>Okan Gaytancıoğlu</i>
Çorum	Diyarbakır	Edirne
		(Muhalefet şerhi)
Üye	Üye	Üye
<i>Cihan Pektaş</i>	<i>Hüseyin Şanverdi</i>	<i>Selahattin Minsolmaz</i>
Gümüşhane	Hatay	Kırklareli
Üye	Üye	Üye
<i>Bekir Başevirgen</i>	<i>Cengiz Gökçel</i>	<i>Rıdvan Turan</i>
Manisa	Mersin	Mersin
(Muhalefet şerhi)	(Muhalefet şerhi)	(Muhalefet şerhi)
Üye	Üye	Üye
<i>Nusrettin Maçın</i>	<i>Ayşe Sürücü</i>	<i>İbrahim Halil Yıldız</i>
Şanlıurfa	Şanlıurfa	Şanlıurfa
(Muhalefet şerhi)	(Muhalefet şerhi)	
	Üye	
	<i>İlhami Özcan Aygun</i>	
	Tekirdağ	
	(Muhalefet şerhi)	

MUHALEFET ŞERHİ

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu;

1. 2/1540 esas numaralı İslam Gıda Güvenliği Teşkilatı Tüzüğü'nün onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun teklifi
2. 2/1541 esas numaralı Türkiye Cumhuriyeti ile Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) arasında IFAD Ülke Ofisi-Doğu Avrupa ve Orta Asya Merkezi kurulmasına ilişkin ev sahibi ülke anlaşmasının onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun teklifi gündemlerini görüşmek üzere tali komisyon olarak 6 Şubat 2019 Çarşamba günü toplanmıştır.

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun CHP'li üyeleri olarak, öncelikle gündem maddelerinin görüşülmesine geçmeden 3 konu üzerinde bir tartışma başlattık.

1. Türkiye tarımının çok ciddi sorunlarının bulunduğu bilinmesine rağmen bu sorunların hiçbir şekilde komisyon gündemine gelmediği ifade edilmiştir. Komisyonun, Türkiye tarımının çöküş halinde olduğunun neden görülmediği ve buna karşın neden önlemler alınmadığı tartışması yapılmıştır (Bu sorunlar Ekte ayrıntılı olarak açıklanmıştır). Komisyonun, Türkiye tarımının sorunları gündemi ile toplanmadığı ve bu nedenle toplantı gündemine Türkiye tarımının sorunları başlıklı bir gündem maddesi alınması gerektiği ifade edilmiştir.
2. Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu olarak hiç toplanmamıza rağmen "tali" komisyon olarak toplanmamızın yanlış olduğu ifade edilmiştir. Tali komisyon olarak da olmasa Tarım Orman ve Köyişleri Komisyonunun hiç toplanmayacağı anlaşılmaktadır.
3. 2/1540 esas numaralı İslam Gıda Güvenliği Teşkilatı Tüzüğü; Arapça, İngilizce, Fransızca'nın dışında neden Türkçe metin olarak geçerli kabul edilmemiştir.

Komisyonun CHP'li üyeleri olarak gündem maddelerinin görüşülmesine karşın bir muhalefetimiz yoktur. Aksine uluslararası ilişkilerin gelişimi açısından bu tip konuların görüşülmesinin uygun olduğu ifade edilmiştir. Nitekim gündem maddelerine geçildiğinde CHP'li üyeler tam destek vermiştir.

Sonuç olarak, Türkiye tarımında ciddi bir destekleme politikası uygulanmazken, Türk tarımını 16 yıldır yöneten AKP hükümeti, üretim yerine ithalatçı politikalarla vazgeçmezken, çiftçi ürettiği ürünlerle 16 yıldır alın terinin karşılığını alamazken yaklaşık 110 kat borçlandığı yani çiftçi borcunun 2002'de 1 milyar 2018'de 110 milyarı aşmasına yönelik bir önlem alınmazken, tarımsal girdi fiyatları sürekli artarken ürün fiyatlarının neredeyse yerinde saydığı görülmezken, Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun bu gündemleri içeren maddelerle toplanmaması son derece yanlıştır.

TÜRKİYE TARIMININ TEMEL SORUNLARI

AKP niteliksiz bir tarım politikası uygulamaktadır. İktidar olduğu 2002'den bugüne, Türkiye tarımda net ihracatçı bir ülke konumundan net ithalatçı bir ülke konumuna gelmiştir. AKP iktidarıyla birlikte Türkiye, buğdaydan, mısıra, soyadan, tütüne, canlı hayvandan kırmızı ete, nohuttan mercimeğe kadar neredeyse her ürünün ithal etmekte ve ciddi bir dövizi başka ülkelerin çiftçilerine ödemektedir.

Bu süre içinde çiftçi borçları tam 110 kat artarak, 1 milyar TL'den 110 milyar TL'ye yükselmiştir. AKP'li yıllardan biri olan 2006'da, çıkartılan Tarım Kanununa göre çiftçimize her yıl GSMH'nın %1'i oranında destekleme yapılması gerekirken 2007'den beri sürekli olarak bu desteğin her yıl yaklaşık yarısı ödenmiştir. Çiftçilerimizin AKP hükümetlerinden yaklaşık 145 milyar TL'lik alacağı bulunmaktadır.

AKP'li yılların başında % 22'lerdeki tarımsal nüfus 2017'de % 8'lere kadar gerilemiş, köyden kente göç artmıştır. Örneğin İstanbul'un nüfusu 2002'de 10 milyon iken 2018'de 16 milyonu geçmiştir.

Kıscacası AKP'li yıllarda çiftçi ihmal edilmiş ve fakirleştirilmiş, tarım topraklarının fazlalığı ve verimliliği ile Dünyada ön sıralarda yer alan Türkiye, halkına yerli ürün yerine ithal ürünler yedirir hale gelmiştir. AKP Türkiye tarımını çökertici politikaları sadece üretici ve üretim alanında göstermemiştir. Maalesef AKP iktidarı boyunca Türkiye'de tarım toprakları ekilmez hale gelmiştir. Örneğin 2002 yılında 94 milyon dönüm alanda buğday tarımı yapılırken 2017'de 76 milyon dönüm alanda buğday ekimi yapılır hale gelmiştir. Türkiye'de halen Belçika yüzölçümü kadar bir alan ekilmemektedir.

AKP'nin yaptığı tahribat bunlarla bitmemektedir. Türkiye'nin yıllardır ekilen ve biçilen tarım alanları maalesef betonlaşmaya açılmış, "ucuz enerji temin edeceğiz" söylemleri ile doğa katliamları yapılır hale gelmiştir. Türkiye'nin en verimli tarım toprakları ranta açılmış ve doğa kirletilerek adeta ormanlar, meralar, zeytinlikler ve 1.sınıf tarım arazileri plansız sanayileşme ve yandaş çıkarları doğrultusunda kullanılır hale dönüşmüştür.

Karadeniz doğasına zarar veren HES'ler (Hidroelektrik Santraller) neredeyse Karadeniz'de her akarsuyu tehdit eder hale durumdadır. HES'ler gibi özellikle Ege bölgesine zarar veren Jeotermal enerji santralleri bölgedeki bitkileri, ağaçları, gölleri ve akarsuları etkilemektedir. HES'ler, jeotermaller gibi bir başka tehlike de termik santrallerdir. Termik santraller de Türkiye'nin birçok bölgesinde yapılmaktadır. Görünürde yerli kömür kullanacağız, kendi enerjimizi tüketiyoruz, yerli ve ucuz mantığı ile enerji temin etmek mantıklı olabilir ancak doğaya ve tarım alanlarına verilen zarar göz önüne alındığında Türkiye ekonomisine yaptığı katkıdan çok verdiği zarar konuşulabilir.

AKP iktidarında en önemli doğa tahribatlarından biri de meralarda yaşanmıştır. Hayvancılığın önemsendiği ve geliştiği ülkelerde mera alanları hem çok iyi korunur hem de çok verimli kullanılır. Mera alanları devletin, Hazine'nin malı olduğu için maalesef bazı rantçı kesimlerin hedefindeki alanlardır. Hem kamu kurumları, yerel yönetimler hem de özel sektör yeni bir yatırım yapacağı zaman gözü bu Hazine arazilerindedir. Hazine arazilerinin bir bölümü de mera alanıdır.

AKP iktidarı boyunca, ormanlar, meralar, kıyılar, dereler, su havzaları, zeytinlik alanları ekolojik tahribata uğramış ancak doğa bazen yaşanan çok ağır sel felaketleriyle intikam almıştır. Bu sel felaketleri AKP sözcüleri tarafından "doğal afet, takdiri ilahi, kader " diye yutturulmaya, kabul ettirilmeye çalışılmıştır. 1.sınıf tarım arazileri Otel ve AVM projeleriyle yok edilmeye çalışılmakta tarihi ve kültürel değerlerimiz yok sayılmaktadır.

İktidara geldiklerinde garip guraba, fakir fukara edebiyatı yapan AKP hükümeti, Türkiye'nin en yoksul kesimi olan ve tüm istatistiklerde milli gelir ortalamasının 3'te 1'i oranında gelire sahip olan çiftçinin

refah ve gelir düzeyini arttıracak politikalara yönelmemiştir. AKP iktidarı döneminde aslında çiftçi hep kaybetmiştir. Çiftçimize;

- Yasa ile alması gereken destek verilmedi, 145 milyar alacağı var.
- Borçlandırıldı. AKP ile birlikte tarımsal borçlar 1 milyar TL'den 110 milyara çıktı.
- Yabancı ülkelerin çiftçisine tercih edildi. 200 milyar \$'lık ithalat yapıldı.
- İpotek karşılığı krediler sayesinde tarlasını, traktörünü, hayvanını kaybetti.
- Küresel sermayeye esir edildi, girdi, ürün piyasaları yabancı tekellerin eline geçti.
- Köyden kente göçe zorlandı, AKP döneminde tarımsal nüfus 7 milyon azaldı.

Seçimlerde vaatler vererek sözünü tutmayan AKP hükümeti, çiftçinin üretimden koptuğunu bir türlü anlayamadı. Tüm planlarını yandaşlarına çıkar sağlamak üzere kurgulayan AKP hükümeti, Türkiye'de verimli bir şekilde yetişen tüm tarım ürünlerini ithal etti. Bunu da "Milli tarım projesini başlatıyoruz" diyerek yaptı. AKP'den önce lüks tüketim ürünleri diyebileceğimiz muz, ananas gibi tropikal ürünler ile göreceli olarak Dünyada daha verimli ve maliyeti düşük olan ayçiçeği, soya gibi ürünlerin ithalati yapılırken şimdi başta buğday, arpa, kırmızı et gibi temel gıda maddeleri olmak üzere her türlü tarım ürünü ithalati yapılmaktadır. Türkiye fındık ve incir dışında her şeyi ithal etmektedir.

Çiftçiye verilen vaatler şaşaalı SARAY toplantılarında, çiftçilerin gözünün içine baka baka yalan söylenerek gerçekleştirildi. Örneğin mazot için "yarısı sizden, yarısı bizden" denilerek sanki çiftçinin akaryakıt istasyonunda mazota yarı fiyat ödeyeceği algısı yaratıldı. Çiftçi hiçbir zaman ucuz mazot almadı. Yasa ile verilmesi gereken desteğin içinde mazot ve gübre desteği de yer aldı. Ayrıca yasa ile GSMH'nin % 1'ini alması gereken desteğin yarısı ödenirken bu ödmeden % 4'de Maliye Bakanlığı kesinti yaptı.

AKP'li yıllarda 9 defa vergi affı ve borç yapılandırılması getirildi. Tüm borçlar yapılandırılırken çiftçi borçları hiçbir şekilde yapılandırılmadı. AKP'li yıllarda çiftçi borcu 110 kat arttı. Daha vahim olan ise, Bankacılık sektöründen elde edilen bilgilere göre asıl borcun aracı ve tefecilerde olduğu bilgisidir. Aracı ve tefecilerde olan borcun da en az kayıtlı sektör kadar olduğu ifade edilmektedir.

Bir başka tutarsızlık ise son günlerde gübre fiyatlarında yaşandı. Sözde tüm ürünlerde % 10 indirim yapılacağı basında boy boy gösterilirken Tarım Kredi Kooperatiflerinin de sattığı gübre fiyatlarında % 10 indirim yapacağı manşetten verildi. Halbuki indirim yapılacağı söylendiği tarihte fiyatlara % 100 oranında zam yapılmıştı. Gübre fiyatlarının bu denli artması, özellikle önümüzdeki günlerde buğday ekiminde kullanılan taban gübrelerin kullanılmasına yol açacak ve Türkiye'nin önümüzdeki yıl ciddi bir buğday açığı ile karşılaşmasına neden olacak.

AKP'nin başka bir yalanı da "Türkiye'de su sorununu çözdük, Afrika'ya da götüreceğiz" şeklindedir. Halen Türkiye su yetersizliğinden ötürü yaklaşık 50 milyon dönüm alanı boş bırakılmaktadır. Tarımsal sulama yatırımları neredeyse durmuştur. Halbuki Türkiye'nin sulayarak ciddi bir üretim artışı sağlayabileceği 30 milyon dönüm alana daha su götürülemezdir. Lüks uçak için 500 milyon \$ bulabilen Hükümet, "ekonomik saldı var" gerekçesiyle sulama yatırımlarını durdurmuştur.

Peki, AKP'nin Türk tarımına ve çiftçisine hatta 81 milyon tüketiciye reva gördüğü nasıl bir Türkiye tarımıdır? Yani gerçekler nelerdir?

1. Şarbonlu etleri yiyen Türk insanı
2. GDO'lu ürünlerle beslenen Türk insanı
3. NBS'nin sağlığa zararlı olması bilinmesine ve NBS'nin % 2,5'e düşürülmesi müjdesine karşılık denetlenmemesi
4. Cumhuriyet tarihinde ilk kez AKP döneminde süt fiyatını geçen yem fiyatları
5. Tarımdan anlamayan Tarım Bakanları dönemi
6. Yabancı ülke tarımına yaptıkları katkıdan ötürü madalya alan Tarım Bakanları
7. 2008 yılından beri yani son 10 yıldır 80-90 kuruşa buğday satan Türk çiftçisi

8. Yerli tütünü yasaklayıp, sigara fabrikalarını kapatan sonra da tütününün tamamını ithal eden Türk ekonomisi.
9. Şeker fabrikalarını özel sektöre satan ama fabrikaların parasını alamayan Türk Maliyesi
10. Türkiye’de işlenmeyen 50 milyon dönüm arazi olmasına rağmen Sudan’dan toprak kiralınması
11. Atatürk’ün efendisi olan köylüyü, büyük şehir varoşlarında sosyal yardımlara mahkum eden AKP anlayışı
12. Bir zamanlar fakir gıdası olan AKP’li yıllara kadar hiç ithal edilmeyen nohut, mercimek, fasulyenin şimdi zengin yemeği olması ve bunlara yılda 300 milyon \$ ödenmesi
13. Patatesleri önce Suriye’ye gönderip, sonra Suriye’den ithal ederek rant sağlayan iktidar yanlıları.
14. Yılda 50 bin ton kaçak çayın terör örgütünün kontrolünde Türkiye’ye girmesine izin veren zihniyet
15. Her yıl ihtiyacı olan ayçiçeğinin % 40’ını, pamuğun % 50’sini, soyanın % 95’ini, mısırın % 20’sini, buğdayın % 30’unu, kırmızı etin % 10’unu ithal eden ve sadece bunların ithalatına tarıma 1 yılda yapılan destek kadar ödeyen Türk tarımı.

Örnekleri daha da çoğaltabiliriz. AKP’li yıllarda üretime yönelik politikalar tercih edilmedi. Çiftçinin yüksek maliyetlere rağmen üretim yapmak istemesini görmezden gelerek, ürün fiyatlarının düşmesi dikkate alınmadı. Çiftçinin borçlanmasına, tarlalarını ipotek etmesine sürekli göz yumularak, köyden kente göçü adeta savunuldu. Tüketimin nüfusa bağlı olarak, sürekli arttığı ülkemizde üretimin desteklenmemesi sonucu birçok arazinin boş kalmasına göz yumuldu. Sonuç olarak bitkisel ve hayvansal gıda bakımından bir zamanlar ihracat yapan ülkemiz artık kendine yetmeyen bir ülke sınıfına girdi. Öyle ki, kendi topraklarımızda verimli bir şekilde yetişen tüm tarım ürünleri neredeyse ithal edilir hale geldi.

Sonuç olarak, AKP iktidarı boyunca Türkiye tarımı iyi yönetilememiş, Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK’ün efendisi olan çiftçimiz AKP politikaları neticesinde borç batağına sürüklenmiş ve bir zamanlar kendine yeterli bir ülke olmakla övünen Türkiye maalesef tarımda ithalatçı bir konuma gelmiştir. AKP hem çiftçiyi zor duruma sokmuş hem de kamu yararı adı altında sürekli yandaş çıkarlarını gözeterek 1.sınıf tarım topraklarının fazlalığı ile övünen Türkiye’yi rant uğruna gelecekte çorak bir ülke konumuna sokmak için niteliksiz politikalar uygulamıştır.

Türkiye’nin her alanda büyümesinin motor gücü tarım ve tarıma dayalı sanayidir. Döviz harcamalarının azaltılması, Türkiye’nin elindeki döviz dışarıya kaptırmaması için tarımsal üretim çok önemlidir. Tarımsal üretimi artırarak, ithalatı düşürerek dışarıya döviz aktarımı azaltılabilir. Petrolde, elektronikte, bazı yüksek teknoloji gerektiren temel makine ve kimya ürünlerinde ithalatı dolayısıyla döviz belki kısamazsınız. Ama tarımda üretim yaparak birçok kalemden döviz çıkışını önleyebiliriz. Türkiye’nin böyle bir potansiyeli ve gücü vardır. Birçok somut örnek verebiliriz. Marmara, İç Anadolu bölgelerinde ciddi bir üretim planlamasıyla yağlı tohumlu bitkilerin ithalatı azaltılabilir ve yılda 3-4 milyar \$ döviz çıkışı önenebilir. Yine İç Anadolu bölgesinde nohut, fasulye ve mercimek üretimi desteklenerek yılda 400-500 milyon \$’lık tasarruf yapılabilir. Meralara su ve gübre götürülerek üretim planlamasıyla yılda 1 milyar \$’ı aşan kırmızı et ve hayvan ithalatı önenebilir. Örnekler çoğaltılabilir.

Yağlı tohumlar, bitkisel yağlar, yem hammaddesi başta olmak üzere milyarlarca dolar ödeyerek ithal ettiğimiz tarım ürünlerini kendi ülkemizde üretebilsek tarımda küçülmede değil, büyümede rekorlar kırabilir, ÜRETEBİLİRİZ ve HAKÇA BÖLÜŞEN BİR TÜRKİYE’Yİ yaratabiliriz.

Orhan Sarıbal

Bursa

Okan Gaytancıoğlu

Edirne

Ayhan Barut

Adana

İlhami Özcan Aygün

Tekirdağ

Bekir Başevirgen

Manisa

Cengiz Gökçel

Mersin

MUHALEFET ŞERHİ

Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyon’unda 06.02.2019 tarihinde görüşülen, (2/1541) esas numaralı “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) Arasında, IFAD Ülke Ofisi-Doğu Avrupa ve Orta Asya Merkezi Kurulmasına İlişkin Ev Sahibi Ülke Anlaşması”nın onaylanmasının uygun bulunduğu Kanun Tasarısına dair muhalefet şerhimiz aşağıda açıklandığı gibidir.

IFAD tarafından sağlanan maddi destekle birlikte, Türkiye’de kırsal bölgelerdeki yoksulluğun azaltılmasına yönelik gerçekleştirilen projelerin sonuçlarına dair çıktılar belirsizken, bu desteğin Türkiye tarımına ve kırsal alanların gelişimine katkı sunduğu iddiası, afaki kalmaktadır. 1980’den sonra küreselleşme ve serbestleşmenin Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerdeki yoksul kırsal üreticiler üzerindeki tahribatı, su götürmez bir gerçektir. Tarihsel olarak, neoliberal politikaların uygulanmaya başladığı yıllardan itibaren ticaret politikasındaki ve tarım sektöründeki mevcut durum karşılaştırıldığında, üreticileri destekleyici devlet politikalarının yerine, piyasa mantığının egemen olduğu koşullar hakim olmuştur. Bu durum, Türkiye’de tarım sektöründe devam eden sorunların, çözüme ulaştırılmasını neredeyse imkânsız hale getirmiştir. Bu anlamda IFAD tarafından son kırk yıldır kırsal bölgelerin gelişmesi amacıyla uygulanan ve devam eden projeler, neoliberal politikaların kırsal bölgelerdeki yarattığı olumsuz etkisiyle paralel şekilde değerlendirildiğinde, IFAD’ın kırsal alanda nasıl bir değişim yarattığı sorusu cevapsız kalmaktadır. Türkiye’de 1980’lerden itibaren uygulanan neoliberal politikaların, özellikle uluslararası gıda tekelleri ve finans kurumlarının, gelişmekte olan ülkeleri bağımlı hale getirmesi ile kırsal alanın tasfiyesi arasında doğrudan bir ilişki olduğu gerçeği, Türkiye’nin tarımsal üretimindeki mevcut durumunun neden içinden çıkılmaz olduğunun cevabı niteliğindedir.

Kapitalizmin egemen olduğu ve kentleşmenin yoğun yaşandığı bir dünyada, artan gıda talebinin, uluslararası gıda tekellerini denetiminde tutan sermaye tarafından karşılanmasının yetersizliği ile, kırsal alanın tasfiyesi arasındaki bağıntı, ancak neoliberal politikalar temelinde değerlendirildiğinde, sonuç alıcı politikalar geliştirilebilir. Özellikle nüfusun çoğunluğunun

kentlerde yaşamaya başlaması, kırsal alandaki genç demografisindeki azalış, bir yandan kırsalın tasfiyesi ile sonuçlanırken diğer yandan kent beslenmesinin geleceğini uluslararası gıda tekellerinin insafına bırakmıştır. Tarımsal sorunların böylesi çok yönlü olduğu ve yaygınlaştığı koşullarda, IFAD tarafından Türkiye başta olmak üzere gelişmekte olan ülkelerde, kırsal alana uygulanan projelerin ekonomik, sosyal ve ekolojik alanda tek başına fayda sağlayacağı ve çözüm getireceği iddiaları tartışmalı bir durumdur.

Kent- kırsal alandaki dönüşümün geldiği noktada, kırsal alanın tasfiye edilmesiyle birlikte, bu alanın, egemen olan neoliberal gıda sistemlerle ve kapitalist mantık içerisinde biçimleneceği gerçekliğiyle dikkate almak gerekiyor. Neoliberal gıda sisteminin egemen olduğu koşullarda kentler, hem kendi üretim alanı hem de pazar yeri olarak sermayenin tarım alanındaki dolaşımına sınırlı kaldığı için, kırsal alan sermayenin dolaşım ve egemenlik alanını genişletmek için muazzam olanaklar sunmaktadır. Ancak diğer taraftan, bu sistem, kentleşme kalıplarının kırsal alandaki küçük çiftçilerin kendisine yetebilen üretim modelini yıkarak kırsal alanı, piyasa mantığı temelinde kurumsallaşan ve kapitalist gıda tekellerine aşama aşama uyum sağlamaya zorlamaktadır. IFAD tarafından uygulanacak olan projeler, kırsal alandaki eğitime, alt yapıya yapılan yatırımların artırılması, kırsal-kentsel bağlantıların güçlendirilmesi olarak görülebilir. Bu anlamda kırsal alanda yapılan ya da yapılması planlanan uygulamaların hangi temelde veya çerçevede yapıldığını iyi kavramak gerekir. Aksi halde kırsal-kentsel eşitsizliklerin azaltılması olarak sunulan uygulamaların, kırsal alanın tasfiyesini hızlandıran neoliberal politikaların kırsal alanları, kentlerde yarattığı bütün olumsuzluklara benzer şekilde bir politika uygulanmasını kolaylaştırarak çözüm yerine, yeni sorunlar üretmekten başka bir anlamı olmayacaktır. Her ne kadar IFAD tarafından Türkiye’de gerçekleştirilen projeler, kırsal alanın eğitimden sağlığa, üretimden tüketime “iyileştirilmesi” olarak sunulsa da, sorunları üreten kapitalist piyasa mantığının aynı mantıkla çözüm üreteceği beklentisi büyük bir yanılgıdır. Söz konusu projelerin çıktıkları ile ilgili kamuoyunda yeterli bir bilgi mevcut olmadığı için projelerin uygulandığı alanlardan bu anlamda sosyal ve ekonomik kalkınmaya yönelik nasıl bir katkı sunduğu da anlaşılmamaktadır. Ancak uzun yılları kapsayan bu süreçte, projelerin uygulandığı bölgeler dahil olmak üzere kırsaldaki göç her geçen gün artarak devam etmektedir. Bu durum, projelerin kırsal alandaki tarımsal sorunları çözmekte yetersiz kaldığını gözler önüne sermektedir.

Kırsal alan, kapitalizmin Türkiye’de yerleşmeye başladığı 17. yüzyıldan itibaren belirli tarihsel koşullar altında devamlı olarak kapitalizmin hedefinde olmuştur. IFAD ve diğer kırsal kalkınmaya yönelik projeleri, kırsalı kente bağımlı ya da kırsalı kapitalist piyasa mantığına

uyumlu hale getiren üretim ilişkilerini yaramaktadır. Thomas Hobbes'un "Güç, gelecekte ortaya çıkacak belli bir iyiyi elde etmek için mevcut yoldur" ifadesi tam da ulus devlet ve uluslararası sermayenin para, kaynaklar, teknoloji gücüyle gelişmekte olan ülkelerin üzerinde kullandıkları gücü göstermektedir. 1970'lerin başında, Üçüncü Dünya nüfusunun patlaması bağlamında meydana gelen küresel kuraklığın neden olduğu bir dünya gıda krizinin gelişmesine neden olmuştur. Bunun üzerine BM'de düzenlenen 1974 Roma Dünya Gıda Konferansı ile dünyanın karşı karşıya kalacağı açlık ve kıtlık gibi krizlerle mücadele etmek için yapılan bir konferans ve sonrasında uluslararası organizasyon olan FAO ve IFAD gibi kuruluşların oluşmasına neden olmuştur. Ancak 1977 yılında kurulan ve aynı tarihte Türkiye'nin de üyesi olduğu IFAD projelerinin Türkiye tarımı ve kırsal alanın gelişmesine nasıl bir katkı sunduğunu iddiası AKP'nin 16 yıllık iktidarı ile tarımsal üretimde yaşanan derin kriz, IFAD'ın bu sürece yeterli bir cevap olmadığını açıkça ortaya koymaktadır.

Halkların Demokratik Partisi (HDP) olarak, IFAD ve benzeri kurumların faaliyetlerini temel anlamda, neoliberal politikaların, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerdeki tarımı getirdiği mevcut durumla birlikte değerlendirilmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Özellikle, söz konusu kurum ve kuruluşların hangi yöntem ve anlayış ile politikalarını sürdürdükleri ve IFAD tarafından kırsal alana yönelik projeler için sağlanan fonların uluslararası sermaye ile olan ilişkisi ile bu fonların Türkiye'de kırsal alana yönelik geliştirilen projelerin uygulanmasında temel ölçeklerin ne olduğu sorusu temel çekincemizdir. Bu anlamda 2002 yılında tütün üreticisinin çıkarımı korumak iddiasıyla kurulan ve 2018 yılında tütün üreticisinin neredeyse yok edilmesi ile adeta misyonunu yerine getirdiği için kapatılan Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu, kırsalın piyasalaşmasına ve uluslararası sermayeye peşkeş çekilmesine en somut örnektir. Bu örnek aynı zamanda AKP'nin, Kemal Derviş'in başlattığı kırsal alanın tasfiyesi ve sermayenin tekelleşmesinin bir temsilcisi olduğunun göstergesidir.

AKP iktidarının bir bütün olarak Türkiye tarımını getirdiği neoliberal politikaları, kırsalda yaşanan nüfus ve üretimsizlik, tarımsal alanların ciddi oranda boş kalmasına neden olduğu gibi mevcut tarım alanları da özellikle kent merkezlerine yakın olanlar, inşaat arsasına dönüşmüştür. Kürt sorununda, güvenlik eksenli politikaların tercih edilmesi sonucu şiddetin tırmanması, kırsal alanların terk edilmesi ve çiftçilerin tarımsal üretimden vazgeçmesini hızlandırmıştır. TÜİK'in tarım verilerine göre toplam tarım alanları 2001 yılında 41 milyon hektar iken 2017 yılında 38 milyon hektara gerilemiştir. Tarım alanının bu kadar kısa sürede yüzde 7,3 oranında azalması, kırsal kalkınma ile birlikte bu alanda yürütülen projelerin ve politikaların bir sonuç vermediği gibi AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın artan sebze fiyatlarını kurşun fiyatı ile açıklaması HDP'nin son yıllardaki bütçeleri savaş bütçesi olarak tanımlamasını haklı kılmıştır.

Bununla birlikte AKP'nin, Kürt vatandaşların yoğun olarak yaşadığı illere yönelik politikaları ile birlikte yaylaların yasaklanması ve mera alanlarının daralması ile hayvancılığı da bitme noktasına getirmesi, kırsal alanları olumsuz etkileyen bir başka temel nedendir. Mera ve yaylaların daralması ile birlikte endüstriyel yeme dayalı hayvancılık politikası, yem ham maddesinin yüzde 50'den fazlasının ithalata bağımlı olması, hayvancılığı sürdürülemez hale gelmiştir. Bütün bunlar, kırsalın boşalmasını tetiklemiştir. Bu nedenle tarımsal üretimi gerçekleştiren çiftçi sayısı da her geçen hızla azalmaktadır. 2000'de 21,5 milyon olan istihdam içinde tarımsal istihdam 7,7 milyon ile yüzde 36'ya yakın bir büyüklüğe sahipken AKP'nin yanlış ve yandaş politikalarının sonucu olarak 2018 Ekim ayında tarımsal istihdamdaki toplamdaki payı yüzde 18,4'e gerilemiştir. Başka bir ifadeyle, tarımdaki istihdam 17 yılda 2,4 milyon azalarak 5,3 milyona gerilerken kırsalda kalkınmanın ötesinde mevcut olanın önemli bir kısmının yok olduğu kalan kısmının da yok olmak ile yüz yüze bırakılmıştır.

AKP'nin 16 yıllık iktidarının sonuçları, bu verilerle ortadayken, kırsal bölgelere yönelik IFAD'ı bir çözüm olarak sunması kabul edilemez. Bunun yanında IFAD'ın gelişmekte olan ülkelerin kırsal alanlarına sağladığı fonların kaynaklarını nereden nasıl ve hangi koşullar altında sağladığı sorusu da tam olarak cevaplandırılmamıştır. IFAD ile birlikte diğer kalkınma programlarının hangi aracı kurumlar tarafından yürütüldüğü ve kaynakların nasıl kullanıldığına yönelik sorunlar da cevapsız bırakılmaktadır. Kırsal kalkınma projeleri incelendiğinde görülen şey; söz konusu programlar ile kaynaklar, kırsaldaki küçük aile çiftçileri yerine kırsalın tasfiyesinin yolunu açan büyük işletmelere aktarılmaktadır. Eğer temel amaç kırsalın kalkınması ise söz konusu kaynaklar neden kırsaldaki küçük aile çiftçilerine aktarılmadığı da sorgulanması gereken önemli bir husustur.

Sonuç olarak, IFAD'ın gelişmekte olan ülkelere yönelik geliştirdiği projelerin Türkiye tarımına sağladığı avantajlar ve dezavantajları ile kırsal alanın neoliberal politikalarla tasfiyesini birlikte düşünmek gerekir. 21.yy'da gelişmiş olan ülkeler, tarım politikalarını uzun yılları kapsayan stratejiler üzerine temellendirirken, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler ise tarım politikalarını gelişmiş ülkelerin stratejilerine payanda olarak kısa vadeli sloganlar üzeri temellendirmektedir.

Rıdvan Turan

Mersin

Ayşe Sürücü

Şanlıurfa

Nusrettin Maçın

Şanlıurfa

MUHALEFET ŞERHİ

“TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ULUSLARARASI TARIMSAL KALKINMA FONU (IFAD) ARASINDA IFAD ÜLKE OFİSİ – DOĞU AVRUPA VE ORTA ASYA MERKEZİ KURULMASINA İLİŞKİN EV SAHİBİ ÜLKE ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ”

İlgili Kanun Teklifine ilişkin tespitlerim ve muhalefet şerhim aşağıdaki gibidir;

1-) İlgili kanun teklifinin gerekçesi yetersizdir. Komisyon toplantısında bu konuya ilişkin yapılan talebe karşılık sözlü olarak verilen bilgi teklifle beraber yazılı sunulan bilginin ötesine geçememiştir.

2-) IFAD’ın Türkiye’de desteklediği projelerin yöreleri ve proje tutarları hakkında bilgi verilmiştir. Ancak bu projelerin ilgili bölge tarımına ve tarım üretimine ne derecede katkıda bulunduğu hakkında yeterli bilgi verilememiştir. Yani, projelerin çıktıları ve etki analizi eksik görünmektedir.

3-) IFAD ofisinin diplomatik bir misyona benzer idari ve mali bağımsızlığa sahip olması anlaşılabilir ancak, ülkemiz tarımı ile ilgili arşivlerinin kapalı olmasının doğru olmadığını düşünmekteyim.

Saygılarımla sunarım.

Ayhan Altıntaş

Ankara

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

21/02/2019

Esas No: 2/1541

Karar No: 24

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cumhurbaşkanlığınca 10/01/2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) Arasında IFAD Ülke Ofisi-Doğu Avrupa ve Orta Asya Merkezi Kurulmasına İlişkin Ev Sahibi Ülke Anlaşması” 15/01/2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Sayın Binali Yıldırım imzasıyla “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) Arasında IFAD Ülke Ofisi-Doğu Avrupa ve Orta Asya Merkezi Kurulmasına İlişkin Ev Sahibi Ülke Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi” olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 16/01/2019 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonuna havale edilen 2/1541 esas numaralı Kanun Teklifi, 06/02/2019 tarihinde Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunda görüşülerek kabul edilmiş ve hazırlanan rapor Komisyonumuza gönderilmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına arz edilmiştir. Teklif, Komisyonumuzun 27’nci Yasama Dönemi 20/02/2019 tarihli 6’ncı toplantısında Dışışleri Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile; 5 Kasım 2018 tarihinde Ankara’da imzalanan ve Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonunun (IFAD) yeniden yapılanma planlarının hayata geçirilmesi çerçevesinde; Azerbaycan, Borsa-Hersek, Gürcistan, Kırgızistan, Moldova, Tacikistan ve Özbekistan’ı kapsayacak şekilde IFAD’ın Doğu Avrupa ve Orta Asya Merkezi’nin İstanbul’da kurulmasını amaçlayan Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

Komisyonumuzda Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

1977 yılında kurulan Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonunun (IFAD) merkezinin Roma’da olduğu,

Ülkemizin de aralarında bulunduğu 176 devletin Birleşmiş Milletler ihtisas kuruluşu olan IFAD üyesi olduğu,

IFAD’ın geliştirmekte olan ülkelerde yoksul kesimlere yardıma yönelik kırsal kalkınma projelerine hibe ve düşük faizli ve uzun vadeli kredi sağlayarak kırsal kalkınmanın gerçekleştirilmesini amaçladığı,

Kuruluşun 1978 yılından bu yana sağladığı 18,5 milyar ABD doları tutarında hibe ve düşük kredilerle gerçekleştirilen projelerin yaklaşık 464 milyon kişiye ulaşarak fayda sağladığı,

IFAD ve Türkiye arasındaki iş birliğinin yatırım kredileri ve hibelerin yanı sıra, bilgi yönetimi, politika diyalogu ve ortaklık inşası gibi kredi dışı faaliyetlere de dayandığı,

Ülkemizce IFAD’a bugüne kadar 10 kaynak yenileme dönemi için toplam 24 milyon ABD doları katkı ödemesi yapıldığı, 2019-2021 yıllarını kapsayacak 11’inci kaynak yenileme dönemi için ülkemizce IFAD’a taahhüt edilen katkı payının ise 5 milyon dolar olduğu,

Buna karşın, IFAD’ın 1982 yılından bugüne kadar Türkiye’de 11 projeye finansman sağladığı ve bu projelerde IFAD’ın toplam katkısının 231 milyon ABD doları olarak gerçekleştiği,

Bu projelerden 8’inin tamamlandığı, 3 projenin ise tamamlanma aşamasında olduğu,

Tamamlanma aşamasında olan projelerin Kırsal Dezavantajlı Alanlar Kalkınma Projesi, Göksu-Taşeli Havzası Kalkınma Projesi ve Murat Nehri Havzası Rehabilitasyon Projesi olduğu,

Ev Sahibi Ülke Anlaşmasıyla IFAD'ın İstanbul'da görev alanı ülkemiz ile Azerbaycan, Bosna-Hersek, Gürcistan, Kırgızistan, Moldova, Tacikistan ve Özbekistan'ı da kapsayacak bir Ülke Ofisi-Doğu Avrupa ve Orta Asya Merkezi kurulmasının öngörüldüğü,

IFAD'ın İstanbul'da açacağı bölgesel merkezle örgütün hâlihazırda dünyada olan bölgesel ofis sayısının 14'e çıkacağı,

Ofisin kurulmasıyla birlikte ülkemizin tarımsal alandaki iş birliği bilgi birikimi, teknik kapasitesi ve uluslararası tecrübesinin özellikle anılan bölge ülkelerine aktarılacağı,

IFAD'ın İstanbul'da bölgesel merkez açmasıyla İstanbul'un bir Birleşmiş Milletler merkezi olması yolunda önemli bir adım daha atılmış olacağı,

İfade edilmiştir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy birliği ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklifin 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy birliği ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç ve Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan Teklif ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Kâtip	Üye
<i>Volkan Bozkır</i>	<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>	<i>Asuman Erdoğan</i>
İstanbul	İzmir	Ankara
	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Haluk Koç</i>	<i>Aydın Adnan Sezgin</i>	<i>Mustafa Canbey</i>
Ankara	Aydın	Balıkesir
Üye	Üye	Üye
<i>Atilla Ödünç</i>	<i>Ali Şahin</i>	<i>Ahmet Hamdi Çamlı</i>
Bursa	Gaziantep	İstanbul
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Ünal Çeviköz</i>	<i>Yunus Emre</i>	<i>Niyazi Güneş</i>
İstanbul	İstanbul	Karabük
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	
<i>İsmail Özdemir</i>	<i>Radiye Sezer Katırcıoğlu</i>	
Kayseri	Kocaeli	

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANI
İZMİR MİLLETVEKİLİ BİNALİ YILDIRIM'IN
TEKLİFİ

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
ULUSLARARASI TARIMSAL KALKINMA
FONU (IFAD) ARASINDA IFAD ÜLKE OFİSİ-
DOĞU AVRUPA VE ORTA ASYA MERKEZİ
KURULMASINA İLİŞKİN EV SAHİBİ ÜLKE
ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 5 Kasım 2018 tarihinde Ankara'da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) Arasında IFAD Ülke Ofisi-Doğu Avrupa ve Orta Asya Merkezi Kurulmasına İlişkin Ev Sahibi Ülke Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METİN

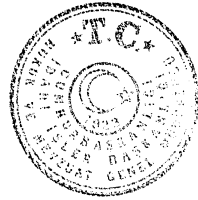
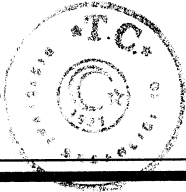
**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
ULUSLARARASI TARIMSAL KALKINMA
FONU (IFAD) ARASINDA IFAD ÜLKE OFİSİ-
DOĞU AVRUPA VE ORTA ASYA MERKEZİ
KURULMASINA İLİŞKİN EV SAHİBİ ÜLKE
ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- Teklifin 1'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Teklifin 2'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Teklifin 3'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
ULUSLARARASI TARIMSAL KALKINMA FONU (IFAD)
ARASINDA
IFAD ÜLKE OFİSİ - DOĞU AVRUPA VE ORTA ASYA MERKEZİ
KURULMASINA İLİŞKİN
EV SAHİBİ ÜLKE ANLAŞMASI

1

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
ULUSLARARASI TARIMSAL KALKINMA FONU (IFAD)
ARASINDA
IFAD ÜLKE OFİSİ - DOĞU AVRUPA VE ORTA ASYA MERKEZİ
KURULMASINA İLİŞKİN EV SAHİBİ ÜLKE ANLAŞMASI

Birleşmiş Milletler İhtisas Kuruluşu olan Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD veya Fon), işleyişini desteklemesi, ortaklıklarını güçlendirmesi ve Doğu Avrupa ile Orta Asya Merkezi olarak hizmet vermesi için Türkiye Cumhuriyeti'nde bir Ülke Ofisi kurmayı ARZU ETTİĞİNDEN ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti (Hükümet veya Türkiye) söz konusu ofisin kurulmasına izin vermesi KABUL ETTİĞİNDEN;

Türkiye Cumhuriyeti Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonunu Kuran Anlaşma 17 Kasım 1977 tarihinde imzalayıp 14 Aralık 1977 tarihinde ONAYLADIĞINDAN;

Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonunu Kuran Anlaşmanın 10. maddesinin 2(a) bölümünde aşağıdaki ifadeye YER VERİLDİĞİNDEN:

“Fon her üye ülkenin topraklarında faaliyetlerini yürütmek ve amaçlarını gerçekleştirmek için gerekli olan imtiyaz ve muafiyetlerden faydalanır. Üye ülke temsilcileri, Başkan ve Fonun diğer memurları ise Fonla ilgili görevlerini bağımsızca yapabilmek üzere gerekli olan imtiyaz ve muafiyetlerden faydalanırlar.”

DOLAYISIYLA, Hükümet ve Fon, aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır:

Madde I

TANIMLAR

Bu Anlaşma'nın amaçları bakımından:

- a) “IFAD Ofisi” IFAD'ın Türkiye Cumhuriyeti'ndeki Ülke Ofisi - Doğu Avrupa ve Orta Asya Merkezini ifade eder;
- b) “IFAD yetkilileri” Doğu Avrupa ve Orta Asya Merkezi'nin Ülke Temsilcisini ve mahalli olarak saatlik ücretle işe alınanlar hariç olmak üzere, Fon tarafından belirlenip Hükümete tebliğ edilen IFAD Ofisinde hizmet etmek üzere tayin edilen tüm diğer yetkilileri ifade eder;
- c) “IFAD Ülke Temsilcisi” IFAD Başkanı tarafından atanmış ve IFAD Ofisi için Hükümet tarafından akredite edilmiş olan Türkiye Cumhuriyeti'ndeki yasal temsilciyi ifade eder;
- d) “Bakmakla Yükümlü Olunan Kişiler” IFAD yetkililerinin bakmakla yükümlü oldukları kişileri ifade eder ve eşleri, 21 yaşın altındaki çocukları ve Hükümetin uygun görmesi koşuluyla mali destek için öncelikli olarak IFAD yetkililerine bağımlı durumda bulunan diğer kişileri kapsar;
- e) “Üye Ülkelerin Temsilcileri” bu temsilcilere yardım eden tüm vekilleri, danışmanları ve teknik uzmanları ve delegasyon kâtiplerini kapsar.

Madde II

FONUN TÜZEL KİŞİLİĞİ

1. Hükümet, Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına uygun olarak Fonun tüzel kişiliğini ve hususi olarak;
 - a) anlaşma yapma;
 - b) taşınır ve taşınmaz mal edinme ve bunlar üzerinde tasarrufta bulunma; ve
 - c) dava açma yetkisini tanır.
2. Hükümet Fonun ofis olarak kullanmak üzere mülk satın almasına veya kiralmasına izin verir.
3. IFAD Ofisi, Türkiye'nin İstanbul şehrinde kurulur. IFAD, Hükümetin yazılı onayıyla İstanbul dışındaki şehirlerde de başka ofisler tesis etmek üzere yetkilendirilebilir. Bu ofisler, IFAD Ofisinin bir parçası olarak kabul edilir ve bu Anlaşma kapsamında sunulan aynı statüden faydalanır.
4. IFAD Ofisi'nin, Fonun amblemini kendi mülkünde ve araçlarında göstermesine izin verilir.

Madde III

GENEL HÜKÜMLER

1. Bu Anlaşma'da sağlanan imtiyaz ve bağışıklıklar, faydalanicılarının şahsi çıkarlarını güvence altına almaları için düzenlenmemiştir; bunlar sadece IFAD Ofisinin her koşulda özgürce çalışabilmesini ve görevlendirilen şahısların tam bağımsızlığını koruyabilmesini temin etmek için düzenlenmiştir.
2. IFAD, bağışıklığın adaleti engelleyici olduğu kanaatine vardığında ve IFAD Ofisinin çıkarlarına hanel getirmeksizin bu bağışıklıkların herhangi birinden feragat edebilir.
3. IFAD Başkanı bu Anlaşma kapsamında sağlanan imtiyaz ve bağışıklıkların istismar edilmesinin önüne geçmek için gereken tüm önlemleri alır; bu amaçla, Fon gerek gördüğü ve uygun olduğu ölçüde, IFAD yetkilileri ve diğer ilgilileri için uygulanabilir düzenlemeler tanzim eder.

Madde IV

OFİS VE ARŞİVLERİN DOKUNULMAZLIĞI

1. Fon, malları ve varlıkları, nerede bulunurlarsa bulunsun ve kimin elinde olursa olsun, belirli bir vaka ile ilgili olarak açık biçimde bağışıklığından feragat ettiği özel durumlar istisna olmak üzere, her türlü hukuki işlemde bağışıklığa sahip olur. Bununla beraber, bağışıklıktan feragat edilmesinin, hiçbir icrai önlemi kapsamayacağı anlaşılmaktadır.

2. IFAD Ofisi mülkü dokunulmazdır. IFAD Ofisinin mülkiyeti ve varlıkları, nerede bulunurlarsa bulunsun ve kimin elinde olursa olsun, icrai, idari, adli veya yasamaya ilişkin bir eylem de olsa, arama, müsadere, el koyma, kamulaştırma ve diğer tüm müdahalelerden muaftır.
3. IFAD Ofisi arşivi ve genel olarak arşive ait veya arşivde tutulan tüm belgeler, nerede bulunursa bulunsun, dokunulmazdır.
4. Türkiye Cumhuriyeti makamları, yetkilileri ve ajanları; talep veya Ülke Temsilcisi veya delegesinin açık yetkilendirmesi olmadıkça, IFAD Ofisine resmi yetkisine dayanarak giremez. Mücbir sebep, yangın veya acil koruma tedbirleri gerektiren başka bir afet durumunda, IFAD Ülke Temsilcisinin veya onun temsilcisinin rızası alınmış sayılır. Bununla birlikte, eğer IFAD Ülke Temsilcisi talepte bulunursa, IFAD Ofisine kendisine ait olduğu varsayılan rızasıyla giren herhangi bir şahıs IFAD Ofisini derhal terk eder.
5. Türkiye Cumhuriyeti'nin yetkili makamları, sükûnetinin korunmasını sağlamak amacıyla, IFAD Ofisini mümkün olduğu ölçüde herhangi bir haneye tecavüz vakasına veya hasara karşı korumak için gereken tüm tedbirleri alır.
6. IFAD Ofisi mülkü; IFAD Ofisinin işlevi, amacı ve kapsamıyla bağdaşmayan herhangi bir şekilde kullanılamaz.

Madde V

KAMU HİZMETLERİ VE SOSYAL GÜVENLİK

1. Hükümet, mümkün olduğunca, adil şartlarda gerekli kamu hizmetlerini, uygulanabildiği takdirde, sağlama ve yerine getirme konularında IFAD Ofisine yardımcı olmayı üstlenir. IFAD Ofisi bu hizmetlerin giderlerini karşılar. Bu hizmetlerin kesintiye uğraması veya kesinti tehdidinin bulunması halinde, yetkili makamlar IFAD Ofisinin faaliyetlerinin böyle bir durumdan olumsuz etkilenmemesini sağlamak için gereken tedbirleri alır.
2. IFAD yetkilileri Fonun sosyal güvenlik programı veya benzer bir programla sigortalandıkları için, IFAD Ofisinin Türkiye Cumhuriyeti içinde herhangi bir sosyal güvenlik programına katkıda bulunma mecburiyeti bulunmaz ve Hükümet IFAD Ofisinin Fonun programıyla sigortalanan herhangi bir üyesinin böyle bir programa katılma mecburiyetinde bırakamaz.

Madde VI

HABERLEŞME

1. IFAD Ofisinin haberleşmeleri; postalar, kablolar, telgraflar, teleteksler, telefon ve diğer haberleşme araçlarına uygulanan öncelikler ve fiyatlar ile basın ve radyo kuruluşlarına bilgi verilmesi için sağlanan basın fiyatları konusunda Türkiye Cumhuriyeti'nde temsilcilik olan diğer uluslararası kuruluşlarla aynı uygulamaya tabiidir.
2. IFAD Ofisinin resmi yazışmalarına veya diğer haberleşmelere ve Fon tarafından ve/veya Fon'a ve/veya Fon yetkilisi tarafından ve/veya Fon yetkilisine yönlendirilen tüm

yazışmalar veya diğer haberleşmelere herhangi bir sansür uygulanmaz. Yazışmalar resmi amaçlı yapıldığında, bu bağışıklığın kapsamı, bahsi geçenlerin yer aldığı listeye kısıtlama getirmeksizin; yayınlar, sabit ve hareketli resimler, videolar, filmler ve ses kayıtlarını içerecek şekilde genişletilebilir.

3. IFAD Ofisi, kodları kullanma ve diplomatik kurye ve çantalara tanınan aynı imtiyaz ve bağışıklıkların uygulanacağı kurye veya mühürlü çantalarla iletilen yazışmaları ve diğer iletileri dağıtma ve alma hakkını haizdir.

4. Bu maddede yer alan hiçbir husus, Hükümet ile Fon arasında anlaşma ile belirlenecek uygun güvenlik önlemlerinin kabul edilmesini engelleyecek şekilde yorumlanamaz.

Madde VII

MALİ KOLAYLIKLAR VE VERGİ MUAFİYETİ

1. IFAD Ofisi mali denetim, düzenleme veya herhangi bir moratoryum ile sınırlı olmaksızın:

- fon, her türlü döviz bulundurabilir ve her türlü döviz hesaplarını işletebilir;
- fonlarını ve dövizini bir ülkeden diğerine veya herhangi bir ülke içinde serbestçe transfer edebilir ve bulundurduğu döviz başka bir dövizde çevirebilir.

2. IFAD Ofisi, varlıkları, gelirleri ve diğer malları,

- IFAD Ofisinin resmi faaliyetleriyle bağlantılı olarak her türlü doğrudan ve dolaylı vergilerden muaftır.
- IFAD Ofisi tarafından resmi kullanım için ithal ve ihraç edilen eşyalar; gümrük vergileri, yasaklar ve kısıtlamalardan muaftır.
- Ofisin yaptığı yayınların ithalat ve ihracatına getirilen görev ve yasaklardan ve kısıtlamalardan muaftır.

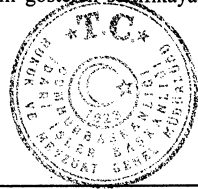
Madde VIII

GİRİŞ, SEYAHAT VE GEÇİCİ OLARAK İKAMET

1. Hükümet, Birleşmiş Milletler Lesepasesini Fon yetkililerine verilen geçerli bir seyahat belgesi olarak tanıyıp kabul eder.

2. Gerekli olması halinde, resmi iş için seyahat eden ve Birleşmiş Milletler Lesepasesi sahibi olan Fon yetkililerinin vize başvuruları, mümkün olduğunca hızlı bir şekilde işleme alınır. Ancak, Birleşmiş Milletler Lesepasesi olmadan resmi iş için seyahat eden başvuranlar, vatandaşları oldukları ülkenin vize rejimine tabi olacaktır.

3. 2. fıkrada belirtilen kolaylıkların benzerleri, Birleşmiş Milletler Lesepasesi sahibi olmamalarına rağmen, Fon kapsamında bir iş seyahatine gideceklerini gösteren sertifikaya sahip uzmanlar ve kişiler için uygulanır.

4. Hükümet, IFAD Ofisinde resmi görevlerini yerine getiren veya IFAD Ofisi tarafından davet edilen kişilerin IFAD Ofisine veya IFAD Ofisinden gerçekleştirdikleri seyahatlerinde Türkiye Cumhuriyeti'ne girişini veya ülkeden çıkışını kolaylaştırır.

Hükümet, IFAD Ülke Temsilcisinin, diğer IFAD yetkililerinin ve IFAD Ofisi tarafından davet edilen diğer tüm kişilerin ve bakmakla yükümlü oldukları kişilerin Türkiye Cumhuriyeti'ne girişlerine ve IFAD Ofisinde tayinleri veya görev süreleri boyunca ülkede geçici olarak kalmalarına yetki verir.

6. IFAD Ülke Temsilcisi, Hükümete IFAD yetkililerinin bir listesini (bakmakla yükümlü olunan kişiler de dâhil) iletir ve bu listedeki herhangi bir değişiklik hakkında bilgilendirir. Atamaların bildirilmesinin ardından Hükümet, Türkiye'nin kural ve yönetmeliklerine göre, tüm IFAD yetkililerine üzerinde kart sahibinin fotoğrafı bulunan ve söz konusu kişinin IFAD Ofisi üyesi olduğunu gösteren bir kart düzenler. Bu kart, yetkili makamlar tarafından, kişinin kimliğinin ve IFAD Ofisi üyesi olarak statüsünün bir tasdiki olarak kabul edilir.

Madde IX

İMTİYAZLAR, BAĞIŞIKLIKLAR, MUAFİYETLER VE OLANAKLAR

1. Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonunu Kuran Anlaşma uyarınca, IFAD yetkilileri Türkiye Cumhuriyeti'nde aşağıdaki imtiyazlar, bağışıklıklar, muafiyetler ve olanaklardan yararlanır:

- a) Resmi görevleri çerçevesinde yazdıkları veya konuştukları tüm sözler ve gerçekleştirdikleri tüm eylemlerle ilgili hukuki süreçlerden bağışıklık;
- b) Bakmakla yükümlü olunan kişiler ile birlikte olmak üzere, göçmenlik kısıtlamalarından ve yabancılara ilişkin kayıtlardan bağışıklık;
- c) Fon tarafından kendilerine ödenen maaşlar ve ikramiyelerde vergilendirmeden muafiyetler;
- d) Türkiye Cumhuriyeti'nde ilk kez göreve başladıktan sonra ithal edilen ev eşyaları ve kişisel eşyalardan alınan ithalat vergisi ve diğer harçlardan muafiyet;
- e) Diplomatik misyonların benzer rütbelerdeki yetkililerine tanınan kambyo imkânları konusunda aynı imtiyazlar;
- f) Uluslararası krizler esnasında, diplomatik misyonların benzer rütbelerdeki yetkililerine, bakmakla yükümlü oldukları kişilerle birlikte olmak üzere, tanınan imkânlarla aynı ülkeye dönüş hakkı imkânları ve
- g) Türk vatandaşı olunmaması veya Türkiye'de daimi oturma izni olmaması durumlarında, gümrük vergilerinden ve doğrudan ve dolaylı tüm vergilerden muaf olmak üzere aile başına ithal edilen ya da satın alınan bir aracın kabulü. Hükümet, eşlerin kişisel kullanımı için, kaydı ilk aracın sahibi adına yaptırılmak koşuluyla, gümrük vergilerinden ve doğrudan ve dolaylı tüm vergilerden muaf olarak ikinci bir aracın getirilmesine izin verebilir. Bu tür araçlar yürürlükteki yasaların öngördüğü sürenin sona ermesinden sonra geçerli herhangi bir verginin ödenmesini takiben satılabilir, devredilebilir, gümrüğe teslim edilebilir veya ihrac edilebilir. Türkiye'de üretilen taşıtlar, Dışişleri Bakanlığının uygun görmesi halinde de aynı koşullarda satın alınabilir;

- h) Türk vatandaşı olan veya Türkiye’de daimi ikamet eden IFAD yetkilileri, bu maddenin yalnızca (a) fıkrasında belirtilen imtiyaz ve bağışlıklardan yararlanır.
2. Fonun Başkanı ve herhangi bir Başkan Yardımcısına, Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonunu Kuran Anlaşmanın 10. madde 2(a) bölümünde belirtilen imtiyazlar, bağışlıklar, muafiyetler ve olanaklar tanınır.
3. Fon tarafından gerçekleştirilen toplantılarda üyelerin temsilcileri, görevlerini yerine getirirken ve toplantı yerine gidiş ve gelişlerinde yaptıkları yolculuk sırasında, Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonunu Kuran Anlaşmanın 10. madde 2(a) bölümünde belirtilen aynı imtiyazlar, bağışlıklar, muafiyetler ve olanaklardan yararlanır.
4. Fon komitelerinde görev yapan veya Fon için çalışan uzmanlara, görevlerini etkili bir şekilde yerine getirmeleri için gerekli olduğu ölçüde, Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonunu Kuran Anlaşma gereğince verilen imtiyazlar ve bağışlıklar tanınır.
5. İşbu Anlaşma’nın hiçbir hükmü; Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonunu Kuran Anlaşmayı değiştiremez ve tadil edemez, Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonunu Kuran Anlaşmaca sağlanan ve söz konusu Anlaşma’da belirtilen haklara, bağışlıklara, imtiyazlara, muafiyetlere veya olanaklara zarar veremez ya da sınırlama getiremez.

Madde X

YORUMLAMA VE UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

1. İşbu Anlaşma, IFAD Ofisinin faaliyetlerini tam olarak ve etkin bir şekilde yürütmesine olanak sağlayacak asli amacı doğrultusunda yorumlanır.
2. Bir iddianın kanıtlanması durumunda, ihlal eden taraf yazılı olarak ihlalin bertaraf edilmesini yazılı olarak üstlenir ve ihlalin giderilmesine ve başka ihlallerin önlenmesine yönelik alınan ya da alınması önerilen tedbirleri yazılı olarak diğer tarafa bildirir.
3. Müzakere yoluyla çözülmemiş, İşbu Anlaşma’nın ya da ek bir anlaşmanın yorumlanması ya da uygulanması hususunda Hükümet ile Fon arasındaki herhangi büyük bir uyuşmazlık olması durumunda, taraflar aksini kabul etmedikçe, biri Hükümet tarafından, biri Fon Başkanı tarafından tayin edilen ve mahkemeye başkanlık edecek üçüncüsü de diğer iki hakemin ortak kararıyla seçilen toplam üç (3) hakemden oluşan mahkemenin nihai kararına başvurulur.
4. Atandıktan sonraki altı ay içinde, ilk iki hakem üçüncü hakemin seçimi konusunda anlaşmaya varamadıkları takdirde, üçüncü hakem Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından seçilir. Ancak, Uluslararası Adalet Divanı Başkanı Türk vatandaşı ise üçüncü hakem Uluslararası Adalet Divanı Başkan Yardımcısı tarafından tayin edilir.
5. İşbu Anlaşma’nın her bir Tarafı, kendi temsilcisinin/temsilcilerinin (hakem/hakemlerin) masraflarını üstlenir ve üçüncü hakemin maliyeti her iki Tarafa eşit olarak karşılanır.
6. Hakem heyetinin kararları tamamen bağlayıcıdır.

Madde XI

ANLAŞMA'NIN BAŞLANGICI, DEĞİŞİKLİĞİ VE SONA ERMESİ

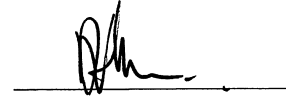
1. İşbu Anlaşma, Hükümetin, anılan belgenin yürürlüğe girmesi için gerekli iç yasal usullerin tamamlandığını IFAD Başkanına bildirdiği tarihte yürürlüğe girecektir.
2. İşbu Anlaşma, IFAD Ofisi Türkiye Cumhuriyeti'nde bulunduğu sürece yürürlükte kalır. Bununla birlikte, işbu Anlaşma karşılıklı yazılı rıza ile tadil edilebilir. Söz konusu tadil, bu maddenin 1. fıkrasında belirtilen usule göre yürürlüğe girer. Bu Anlaşma, taraflardan birinin Anlaşma'yı sonlandırma niyetini altı (6) ay öncesinde yazılı olarak bildirmesi halinde sona erdirilebilir.
3. İşbu Anlaşma kapsamında Hükümet ve Fon tarafından üstlenilen yükümlülükler; fona ait malların, fonların ve varlıkların ve Fon adına hizmet sunan yetkililerin ve diğer kişilerin düzenli bir şekilde geri çekilmesine olanak sağlamak için gerekli olabilecek süre boyunca geçerli kalır.

YUKARIDAKİ HUSUSLAR MUVACEHESİNDE işbu Anlaşma taraflar adına, aşağıda imzası bulunan usulüne uygun şekilde yetkilendirilmiş Hükümet ve Fon temsilcileri tarafından Türkçe ve İngilizce dillerinde, ikişer nüsha olarak Ankara'da, 5 Kasım 2018 tarihinde imzalanmıştır.

Yorumlama amacıyla ve uyumsuzluk halinde, İngilizce metin esas alınır.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA**

**ULUSLARARASI TARIMSAL
KALKINMA FONU ADINA**

**Akif Özkaldı
Tarım ve Orman Bakanlığı
Bakan Yardımcısı**

**Donal Brown
Program Yönetim Bölümünden
sorumlu Başkan Yardımcısı**

